

WOJEWODA ŚWIĘTOKRZYSKI

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kielce, dnia 28.04.2017 r.

PSZ.II.431.19.2017

ŚWIĘTOKRZYSKI URZĄD WOJEWÓDZKI w Kielcach Oddział Obsługi Klienta	
Wysł. dnia	04. 05. 2017
L.dz. .... zał.	
Podpis	

Pani Renata Brejdek
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Rzeczna 8
28 – 305 Sobków

Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, przesyła wystąpienie pokontrolne z kontroli kompleksowej, która przeprowadzona została w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sobkowie w dniach 10 – 11 kwietnia 2017 r.

Kontrola przeprowadzona była na podstawie:

- art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2017 r., poz. 697).

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Oddziału Nadzoru nad Realizacją Zadań Samorządu Powiatowego i Województwa w Wydziale Polityki Społecznej i Zdrowia, w składzie:

1. Pani Katarzyna Arendarska - Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 01), upoważnienie nr 284/2017 z dnia 04.04.2017 r. – inspektor kierujący zespołem inspektorów.
2. Pani Anna Krupa – Inspektor Wojewódzki (legitymacja służbowa nr 03), upoważnienie nr 283/2017 z dnia 04.04.2017 r.

Zakresem kontroli objęte zostały następujące zadania:

1. Opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny.
2. Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.
3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo–wychowawczych przez:

- a) Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa.
- b) Organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających.
- c) Prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci.
4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy
6. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 17 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Okres objęty kontrolą: 01.01.2016 r. do dnia kontroli.

Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta, w szczególności przez określenie stanu faktycznego oraz ujawnionych uchybień lub nieprawidłowości, a także zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych uchybień lub nieprawidłowości oraz wskazanie osób odpowiedzialnych za ich powstanie.

Organizacja pracy z rodziną na terenie gminy Sobków.

Art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017 r., poz. 697) określa zadania własne gminy w zakresie wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W okresie objętym kontrolą na terenie gminy Sobków w/w zadania realizował Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sobkowie zgodnie z Uchwałą Nr XVI/186/2012 Rady Gminy Sobków z dnia 14 maja 2012 r. w sprawie wyznaczenia podmiotu właściwego do realizacji zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodzin (**zał. nr 2**). Ponadto zgodnie z art. 178 w/w ustawy kierownik GOPS w Sobkowie Zarządzeniem Nr 52.2012 Wójta Gminy Sobków z dnia 21.05.2012 r. została upoważniona do ustanawiania rodziny wspierającej, zawierania i rozwiązywania umów z rodzinami wspierającymi oraz do prowadzenia postępowania w sprawach z zakresu wspierania rodzin i wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych (**zał. nr 3**).

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sobkowie jest jednostką organizacyjną Gminy Sobków i funkcjonuje w oparciu o statut i regulamin organizacyjny. Statut Ośrodka wprowadzony został Uchwałą Nr XIX/124/2016 Rady Gminy w Sobkowie z dnia 15.04.2016 r. w sprawie uchwalenia statutu GOPS w Sobkowie. Z analizy dokumentu wynika, że w rozdziale II, w którym określone zostały cele i zadania do realizacji nie zostały ujęte zadania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy

o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Również w Regulaminie Organizacyjnym GOPS w Sobkowie wprowadzonym Zarządzeniem Nr 38/2015 kierownika GOPS z dnia 16.12.2015 r. brak zapisów dotyczących realizacji zadań gminy, o których mowa w art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz zadań wynikających z ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

W ostatnim czasie regulamin był dwukrotnie zmieniany: Zarządzeniem Nr 9.2016 z dnia 02.03.2017 r. wprowadzono realizację przez GOPS zadań z ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, natomiast Zarządzeniem Nr 6.2017 z dnia 17.02.2017 r. dokonano zmiany publikatora ustawy o finansach publicznych oraz zmiany zapisu § 7 dot. zadań własnych gminy. Zarówno regulamin, jak i zmiany wprowadzane do niego zostały zatwierdzone przez Wójta Gminy.

W związku z brakiem w/w dokumentach zapisów dotyczących realizacji przez gminę Sobków zadań, o których mowa w art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kierownik GOPS złożyła stosowne wyjaśnienie, które stanowi **załącznik nr 4** do niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

1. Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

Zgodnie z art. 176 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 697) do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 - letnich gminnych programów wspierania rodziny. Uchwałą Nr XXIV/168/2016 Rady Gminy Sobków z dnia 27.09.2016 r. został przyjęty *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016 - 2018*. Program zawiera m.in.: charakterystykę społeczno – demograficzną Gminy Sobków, system pomocy społecznej w gminie, analizę SWOT, adresatów programu, zadania i realizatorów zadań, źródła finansowania oraz sposób kontroli realizacji.

Cel główny Programu to *tworzenie warunków umożliwiających poprawę sytuacji bytowej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, rodzin dysfunkcyjnych oraz ich wspieranie w prawidłowym funkcjonowaniu rodzin*. Natomiast cele szczegółowe to: diagnoza i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin, zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin, poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku naturalnym, podejmowanie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym oraz rozwiązywanie już istniejących, przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych oraz podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom. Wszystkie te cele zostały podzielone na

poszczególne zadania do realizacji, np.: zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia, organizowanie czasu wolnego i wypoczynku dla dzieci z rodzin wymagających wsparcia, pomoc rodzinom dotkniętym uzależnieniem i przemocą. Ponadto w *Programie* określono realizatorów poszczególnych zadań (GOPS Sobków, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, Sąd, placówki oświatowe, świetlice) oraz adresatów Programu, którymi zgodnie z zapisami w dokumencie będą rodziny zamieszkujące na terenie gminy Sobków. Zdaniem osób kontrolujących należałoby doprecyzować, które z rodzin zostaną objęte Programem i w jakim zakresie. Oprócz tego w Programie nie zapisano informacji dotyczących w jaki sposób odbywać się będzie monitoring Programu.

Podsumowując stwierdzić należy, że Program zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin z gminy Sobków. Zadania wynikające z programu realizowane są zgodnie z zasadą pomocniczości i z uwzględnieniem podmiotowości dziecka i rodziny.

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Sobków za rok 2016 zostało opracowane przez kierownika GOPS i zgodnie z wyjaśnieniem (**zał. nr 5**) zostanie przedłożone Radzie Gminy w Sobkowie w dniu 12 kwietnia 2017 r. Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 e. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2017, poz. 697) *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.* W związku z powyższym należy stwierdzić, iż termin o którym mowa powyżej nie został dotrzymany.

2. Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sobkowie w dniu kontroli nie zatrudniał żadnego asystenta rodziny. W związku z tym kierownik GOPS złożyła stosowne wyjaśnienie, które stanowi **zał. nr 6** do niniejszego wystąpienia.

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, iż w 2016 r. GOPS w Sobkowie zatrudniał na umowę zlecenie dwie osoby na stanowisku asystenta rodziny (**zał. nr 1 cz. II**). Zgodnie z informacjami zawartymi w załączniku oraz aktami osobowymi pracowników, jedna z osób, która pracowała od 27 stycznia 2016 r. do 30 września 2016 r. nie posiadała wymaganych kwalifikacji na zajmowanym stanowisku, o których mowa w art. 12 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ponieważ

ukończyła studia wyższe na kierunku matematyka i informatyka. Natomiast druga osoba zatrudniona od 21 października 2016 r. do 28 grudnia 2016 r. na stanowisku asystenta rodziny posiadała odpowiednie kwalifikacje, o których mowa w/w art.

W dokumentacji asystentów znajdowały się pisemne oświadczenia, iż w/w osoba nie jest pozbawiona władzy rodzicielskiej oraz władza rodzicielska nie jest jej zawieszona ani ograniczona, nie został nałożony na nią obowiązek alimentacyjny oraz, że nie była skazana prawomocnym wyrokiem. Wobec powyższego należy stwierdzić, że kwalifikacje asystenta są zgodne z art. 12 ust. 1 w/w ustawy. Zgodnie z art. 17 ust. 3 i 4 nie stwierdzono również łączenia wykonywania obowiązków asystenta rodziny z zadaniami pracownika socjalnego na terenie gminy Nagłowice oraz prowadzenia postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą jeden z asystentów rodziny uczestniczył w szkoleniu „Asystent rodzin – szkolenie wykładowo – warsztatowe”.

3. Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych poprzez:

a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa:

Praca z rodzinami na terenie gminy Sobków prowadzona jest przez pracowników socjalnych i asystenta rodziny. Do końca 2016 r. w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnionych było 2 asystentów, którzy łącznie pracowali z 12 rodzinami, co jest zgodne z art. 15 ust. 4 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Liczba dzieci w rodzinach objętych opieką asystentów rodziny wynosi 28. Wszystkie rodziny objęte zostały opieką asystenta z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej oraz niezaradności życiowej. W przypadku dwóch rodzin 1 dziecko zostało umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej oraz 1 dziecko w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Rodziny, w których dziecko zostało umieszczone w pieczy zastępczej, objęte zostały wsparciem asystenta.

Przydzielenie rodzinie asystenta odbywa się zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W przypadku, gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy. Po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, gdy zaistnieje konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka pomocy społecznej z wnioskiem

o jego przydzielenie. Kierownik ośrodka na wniosku wyraża pisemnie zgodę na przydzielenie rodzinie asystenta. W przeanalizowanej dokumentacji rodzin objętych wsparciem asystenta, wszystkie teczki zawierają wniosek o przydzielenie asystenta rodziny wraz ze zgodą kierownika ośrodka (**zał. nr 7**) oraz zgodę na podjęcie współpracy rodziny z asystentem, podpisaną przez dorosłych członków rodziny, a także pracownika socjalnego i asystenta rodziny (**zał. nr 8**).

Praca z rodziną odbywa się głównie w miejscu zamieszkania, pierwsza wizyta asystenta w środowisku ma miejsce w obecności pracownika socjalnego. Podczas pierwszego spotkania rodzina otrzymuje informację dotyczącą pracy asystenta, a asystent zapoznaje się z sytuacją rodziny. W przypadku zmiany asystenta w danej rodzinie, nowy asystent wprowadzony zostaje ponownie przez pracownika socjalnego. Wizyty asystenta rodziny w środowisku odbywają się o różnych porach dnia (np. w godz. 8-11, 11-14, 16-18, 19-21) w zależności od potrzeb oraz problemów rodziny. Dorośli członkowie rodzin podpisują karty wizyt asystenta, w których odnotowane są wszystkie kontakty asystenta z członkami rodziny (**zał. nr 9**).

W trakcie kontroli sprawdzono dokumentację wszystkich 12 rodzin objętych asystenturą. Z dokumentacji wynika, że w rodzinach tych współwystępują następujące problemy: niepełnosprawność (3 rodziny), nadużywanie alkoholu (8 rodzin), brak stałej pracy i trudne warunki mieszkaniowe (4 rodziny), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (6 rodzin), zaniedbania w sferze opiekuńczo-wychowawczej, pielęgnacyjnej, szkolnej i zdrowotnej (4 rodziny).

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań asystenta rodziny należy w szczególności ***opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym***. Podczas kontroli przeanalizowano plany pracy z rodziną, które opracowane zostały przez asystenta rodziny we współpracy z pracownikiem socjalnym i członkami rodziny. Wszystkie plany zawierają podpisy ww. osób. Plany składają się z dwóch części. Pierwsza część zawiera ocenę funkcjonowania rodziny, druga część dotyczy zamierzeń i wyznaczenia celów głównych i szczegółowych (**zał. nr 10**). Cele główne zawarte w planach pracy z rodziną nie zawsze były adekwatne do sytuacji rodziny (np.: zacieśnianie więzi między członkami rodziny oraz ich możliwości wszechstronnego rozwoju w bezpiecznych warunkach, pomoc dzieciom w odrabianiu lekcji, gdy problemem są zaniedbania opiekuńczo-wychowawcze i alkoholizm). Cele szczegółowe np.: podniesienie zaradności życiowej rodzica, wyposażenie rodzica w wiedzę i umiejętności niezbędne w prawidłowym procesie wychowania dzieci, pomoc w wychodzeniu z problemu alkoholowego, odnosiły się to potrzeb rodziny. W przypadku

rodzin, w których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, w planach pracy z rodziną brak celu związanego z powrotem dziecka do rodziny.

Plany pracy z rodziną nie obejmują zakresu realizowanych działań, mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych oraz nie zawierają terminów realizacji planowanych działań oraz przewidywanych efektów, co jest niezgodne z art. 15 ust. 3 ustawy. W związku z powyższym zaproponowano kierownikowi ośrodka modyfikację planów pracy z rodziną z uwzględnieniem powyższych zapisów wynikających z ustawy tak, aby zawierały brakujące dane odnośnie czasookresu i przewidywanych efektów oraz aby asystent dokonywał aktualizacji planów zgodnie z założonymi ramami czasowymi.

Asystent rodziny udzielał rodzinom pomocy i wsparcia zgodnie z informacją zamieszczoną w **zał. nr 1 cz. III** poprzez:

- analizę sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie poprzez diagnozę potrzeb rodziny (12 rodzin);
- wzmocnianie roli i funkcji rodziny poprzez analizowanie planu pomocy rodzinie (12 rodzin);
- rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodzin poprzez wspieranie rodzin w samodzielnym pełnieniu podstawowych funkcji rodziny (1 rodzina);
- podnoszenie świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny poprzez prowadzenie edukacji prorodzinnej oraz pomoc w organizacji domowych obowiązków (8 rodzin);
- pomoc w integracji rodziny poprzez motywowanie do wspólnego spędzania czasu wolnego (8 rodzin);
- kształtowanie prawidłowych nawyków dbania o higienę osobistą i utrzymywanie porządku (3 rodziny);
- pomoc rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi (2 rodziny);
- zdobywanie umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego poprzez naukę zarządzania budżetem domowym (5 rodzin);
- przeciwdziałanie marginalizacji poprzez poradnictwo dotyczące możliwości udziału w kursach i szkoleniach, a także motywowanie do aktywnego poszukiwania pracy (3 rodziny);
- kształtowanie umiejętności wychowawczych i budowanie pozytywnych relacji rodzic-dziecko (2 rodziny);
- pracę z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (2 rodziny).

Formy działań podejmowanych przez asystentów na rzecz rodzin na terenie gminy Sobków są zgodne z zadaniami wynikającymi z art. 15 ust. 1 pkt 3-13 ustawy o wspieraniu rodziny

i systemie pieczy zastępczej. Wpisy w kartach pracy asystenta potwierdzają realizację w pracy z rodzinami powyższych zadań.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 14 w/w ustawy asystent **rodziny prowadzi dokumentację dotyczącą pracy z rodziną**. Asystenci dokumentowali swoją pracę w teczkach osobowych prowadzonych indywidualnie dla każdej z rodzin objętych wsparciem. Wszystkie teczki rodzin zawierają:

- wywiad środowiskowy, wniosek o przydzielenie asystenta oraz zgodę rodziny na współpracę,
- plan pracy z rodziną określający cele główne i szczegółowe,
- miesięczne karty pracy asystenta zawierające datę oraz opis wykonywanych czynności u danej rodziny i na rzecz danej rodziny,
- karty pracy asystenta rodziny dokumentujące wizyty w rodzinie wraz z podaniem daty, godzin i podpisem dorosłego członka rodziny,
- notatki służbowe (w większości z wizyt u rodzin),
- sprawozdania z planu pracy z rodziną,
- inne dokumenty dotyczące członków rodziny (pisma do GKRPA, orzeczenia o niepełnosprawności, zaświadczenia lekarskie, postanowienia sądu itp.).

Dokumentacja prowadzona jest systematycznie i przejrzysto, wpisy w kartach pracy asystenta są zwięzłe i konkretne, stanowią odzwierciedlenie pracy asystenta z rodziną (**zał. nr 11**).

Kolejnym zadaniem asystenta rodziny jest **dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie tej oceny kierownikowi jednostki organizacyjnej gminy, która organizuje pracę z rodziną**. Asystenci rodziny dokonywali okresowej oceny sytuacji rodziny w formie sprawozdań z planu pracy z rodziną nie rzadziej niż co pół roku. W trakcie kontroli kierownik ośrodka uzupełniła brakujące podpisy i zatwierdziła wszystkie sprawozdania. Sprawozdania zawierają krótki opis sytuacji rodziny oraz odnoszą się do celów założonych w planie pracy z rodziną, a także działań podejmowanych przez asystenta rodziny (**zał. nr 12**). W ocenie osób kontrolujących w sprawozdaniu brakuje informacji, które cele należałoby zmodyfikować w przypadku gdy nie zostały zrealizowane, a z których np. zrezygnować bo nie ma szans na ich realizację. Sprawozdanie w tej formie stanowi bardziej opis działań asystenta niż ocenę rodziny. Zaproponowano kierownikowi modyfikację sprawozdania tak, by ocena rodziny wynikała z planu pracy i jego modyfikacji.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 16 cyt. ustawy do zadań asystenta rodziny należy **monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną**. Asystent zakończył współpracę z trzema rodzinami. W przypadku dwóch rodzin praca z asystentem została

zakończona ze względu na zmianę miejsca zamieszkania rodziny. W tezkach tych rodzin brak dokumentacji, że informacja o trudnej sytuacji rodzinnej została przekazana do właściwego, ze względu na nowe miejsce zamieszkania, ośrodka pomocy społecznej. Osoby kontrolujące zasugerowały kierownikowi, aby informować ośrodki o takich rodzinach, gdy znany jest nowy adres pobytu, aby mogły one zostać objęte monitoringiem lub wsparciem na terenie innej gminy.

W przypadku jednej rodziny praca z asystentem rodziny została zakończona w związku z realizacją wszystkich celów założonych w planie pracy z rodziną (**zał.nr 13**). Dokumentacja rodziny nie zawiera informacji o monitoringu w tej rodzinie po zakończeniu pracy z asystentem rodziny.

Pozostałe 9 rodzin objętych było wsparciem asystenta rodziny do 28 grudnia 2016 r. Wszystkie sprawozdania asystenta rodziny z planu pracy z rodziną kończą się wnioskiem, że istnieją wskazania, aby rodziny w dalszym ciągu były objęte wsparciem ze strony asystenta. W związku z brakiem asystenta rodziny na terenie gminy od stycznia 2017 r. kierownik ośrodka złożyła pisemne wyjaśnienie informując, że podjęte zostały czynności związane z zatrudnieniem asystenta rodziny (**zał. nr 6**). Do czasu zatrudnienia asystenta rodziny monitoring rodzin prowadzony jest przez pracownika socjalnego. Monitorowanie funkcjonowania rodzin odbywało się w formie wizyt pracownika socjalnego w miejscu zamieszkania. Okres monitorowania rodziny nie został określony. Osoby kontrolujące zasugerowały, aby asystent/pracownik socjalny prowadził dokumentację z bieżących kontaktów z członkami rodzin, z którymi dotychczas współpracowano oraz określił czas monitorowania takiej rodziny. W związku z powyższym należy zatem stwierdzić, że zdanie dotyczące wsparcia rodzin przez asystenta rodziny od stycznia 2017 r. nie jest realizowane zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 17 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej asystent rodziny *sporządza na wniosek sądu opinie o rodzinie i jej członkach*. Do dnia kontroli asystent sporządził opinię w przypadku jednej rodziny za okres styczeń – czerwiec 2016 r. W opinii opisano sytuację rodziny oraz przebieg współpracy z asystentem (**zał. nr 14**).

Z analizy dokumentacji rodzin wynika, że asystent rodziny *współpracował z podmiotami, o których mowa w art. 15 pkt 18 i 19 ustawy*. Asystent w głównej mierze współpracuje z: pracownikami socjalnymi, policją, kuratorami, GKRPA, a także wychowawcami i pedagogami ze szkół, do których uczęszczają dzieci z rodzin objętych asystenturą. Asystent brał udział w jednym spotkaniu zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka w przypadku dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo-wychowawczej w Nagłowicach.

a) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających:

Zgodnie z informacją zawartą w **załączniku nr 1 część IV**, powyższe zadanie nie jest realizowane ze względu na brak rodzin wspierających na terenie gminy Sobków.

W rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny w 2016 r. nie zachodziła konieczność dodatkowego wsparcia przez rodziny wspierające.

c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci:

Kolejnym zadaniem własnym gminy wynikającym z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci.

W trakcie postępowania kontrolnego ustalono, że GOPS w Sobkowie nie realizuje powyższego zadania. Statut oraz Regulamin Organizacyjny Ośrodka nie zawierają zapisów o realizacji zadania.

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że jednak na terenie gminy Sobków funkcjonuje 16 świetlic wiejskich w ramach struktury organizacyjnej Urzędu Gminy Sobków. W związku z powyższym Wydział Polityki Społecznej i Zdrowia wystosuje stosowne pismo do wójta gminy Sobków w celu wyjaśnienia kwestii związanych z funkcjonowaniem w/w placówek wsparcia dziennego.

4. Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo - wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo -terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Zgodnie z art. 176 pkt 5 w/w ustawy gmina zobowiązana jest do współfinansowania kosztów pobytu małoletniego w pieczy zastępczej, wielkość tego współfinansowania określona została w art. 191 ust. 9 cyt. ustawy.

W dniu kontroli 3 dzieci z terenu gminy Sobków umieszczonych było w pieczy zastępczej, w tym:

- 1 dziecko w instytucjonalnej pieczy zastępczej,
- 2 dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej (2 - rodziny zastępcze spokrewnione).

Wysokość środków finansowych za pobyt w/w dzieci w pieczy zastępczej obrazuje tabela przedstawiona w **załączniku nr 1 część VII**. Ponadto z wyjaśnień kierownika GOPS wynika, że gmina nie ponosi kosztów za jedno dziecko przebywające w rodzinie zastępczej

spokrewnionej, które zostało tam umieszczone postanowieniem sądu z dnia 10.07.2007 r., a więc przed wejściem w życie w/w zapisu ustawy.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że zadanie jest realizowane poprawnie.

5. Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Na terenie gminy Sobków funkcjonuje 10 rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Przebywa w nich 24 dzieci. Aktualnie, z uwagi na brak zatrudnionego asystenta rodziny, monitoring w tych rodzinach przeprowadzany jest przez pracownika socjalnego, który z przeprowadzonych wizyt u rodziny sporządza notatki służbowe. W trakcie spotkań z rodziną pracownik socjalny podejmuje działania mające na celu wzmocnienie roli i funkcji rodziny oraz rozwijanie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny poprzez: prowadzenie rozmów z rodzicami dotyczących metod wychowawczych, nauki prowadzenia gospodarstwa domowego, pomoc w integracji rodziny, a także przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji rodziny (wskazanie specjalistycznego poradnictwa w przypadku rodzin z problemem alkoholowym, motywowanie do stałych konsultacji z terapeutą od uzależnień).

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że zadanie jest realizowane.

6. Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 17 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem".

Z informacji uzyskanych w trakcie kontroli wynika, że w dniu 16 marca 2017 r. w GOPS w Sobkowie złożony został pierwszy wniosek o ustalenie prawa do jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Do wniosku dołączono zaświadczenie lekarskie potwierdzające pozostawanie kobiety pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu oraz zaświadczenie wystawione przez lekarza specjalistę ginekologa-położnika potwierdzające urodzenie się żywego dziecka i stwierdzającego ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. W związku z powyższym w dniu 10.04.2017 r. wydano decyzję przyznającą jednorazowe świadczenie w wysokości 4000 zł, zgodnie z art. 10 ust. 1-6 ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wspieraniu kobiet

w ciąży i rodzin „Za życiem”. Ponadto w trakcie kontroli ustalono, że rodzina nie występowała o wsparcie asystenta rodziny.

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że zadanie realizowane jest prawidłowo.

Ustaleń dokonano na podstawie:

- rozmów z kierownikiem GOPS;
- analizy dokumentacji: załącznika do kontroli, który stanowi załącznik nr 1 do niniejszego wystąpienia, statutu i regulaminu organizacyjnego GOPS, dokumentacji dotyczącej kwalifikacji asystenta rodziny, informacji pisemnych sporządzonych przez kierownika na potrzeby kontroli, dokumentacji asystenta oraz innej dokumentacji dotyczącej zakresu kontroli.

Ocena realizacji zadań objętych zakresem kontroli:

Opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny – zadanie realizowane prawidłowo z uchybieniami formalnymi dotyczącymi braku informacji o monitoringu Programu, a także przekroczeniu terminu dotyczącego złożenia Radzie Gminy sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Sobków za rok 2016.

Kwalifikacje asystentów rodziny i tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny – w 2017 r. zadanie nie realizowane z uwagi na brak zatrudnionego asystenta rodziny. Natomiast w 2016 r. zadanie realizowane prawidłowo z uchybieniami w związku z zatrudnieniem na stanowisku asystenta rodziny jednej osoby bez wymaganych kwalifikacji.

Tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez: zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa, organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsca dla dzieci. – zadanie realizowane prawidłowo z uchybieniami dotyczącymi braku wsparcia rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych z uwagi na brak zatrudnionego asystenta rodziny w 2017 r. oraz braków formalnych w dokumentacji prowadzonej przez pracownika socjalnego i poprzednich asystentów rodzin.

Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym – zadanie realizowane prawidłowo - Gmina Sobków ponosi koszty pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy – zadanie realizowane prawidłowo przez pracownika socjalnego.

Koordynowanie działań, o których mowa w art. 8 ustawy z dnia 17 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” – zadanie realizowane prawidłowo – na dzień kontroli wydana została jedna decyzja dla osoby uprawnionej.

Mając powyższe na uwadze wydaje się następujące zalecenia:

1. Statut i Regulamin Organizacyjny GOPS w Sobkowie uzupełnić o wszystkie zadania gminy z zakresu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.
2. Terminowo sporządzać wszelkie sprawozdania, o których mowa w/w ustawie.
3. Zatrudnić asystenta rodziny zgodnie z kwalifikacjami, o których mowa w art. 12 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
4. Zmodyfikować plany pracy z rodziną tak, aby obejmowały zakres realizowanych działań, a także terminy ich realizacji i przewidywane efekty.
5. Dokonywać modyfikacji celów uwzględnionych w planie pracy z rodziną zgodnie z założonym czasookresem.
6. Zmodyfikować formę sprawozdawania z planu pracy z rodziną tak, aby stanowiły ocenę sytuacji rodziny i podsumowywały dotychczasową współpracę z asystentem rodziny.
7. W przypadku zakończenia współpracy asystenta z rodziną ze względu na zmianę miejsca zamieszkania, gdy znany jest nowy adres pobytu, informować właściwy ośrodek pomocy społecznej o potrzebie wglądu w sytuację rodziny.
8. Monitorować rodziny po zakończeniu współpracy z asystentem.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2013 poz. 135 ze zm.) kontrolowana jednostka może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia. Wojewoda, w terminie 14 dni od dnia otrzymania zastrzeżeń przedstawi stanowisko w sprawie ich uwzględnienia. W przypadku nieuwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do

powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń. W przypadku uwzględnienia zastrzeżeń przez wojewodę, kontrolowana jednostka jest obowiązana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania stanowiska wojewody, do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 197 e i 197 f ustawy o której mowa, w przypadku niepodjęcia lub niewykonania czynności wynikających z zaleceń pokontrolnych, mających na celu ograniczenie lub likwidację stwierdzonych istotnych uchybień lub nieprawidłowości w funkcjonowaniu placówki opiekuńczo-wychowawczej, wojewoda może orzec o czasowym lub stałym cofnięciu zezwolenia na prowadzenie tej placówki.

Jeżeli w wyniku przeprowadzonej kontroli zostaną ujawnione rażące zaniedbania lub zaniechania realizacji obowiązków ustawowych, wojewoda może wezwać jednostkę samorządu terytorialnego do wyznaczenia wykonawcy zastępczego, w terminie nie dłuższym niż 2 miesiące od dnia otrzymania wezwania.

W przypadku niewyznaczenia przez jednostkę samorządu terytorialnego wykonawcę zastępczego w terminie, o którym mowa, wojewoda może wystąpić do sądu administracyjnego ze skargą na bezczynność organu jednostki samorządu terytorialnego.

Zgodnie z art. 198 ustawy - kto nie realizuje zaleceń pokontrolnych, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 10 000 zł.

Lataczyno A. Sewoluku
.....

Inne Krupa
.....

(osoby kontrolujące)

Z up. WOJEWODY ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Mariusz Pospol
ZASTĘPCA DYREKTORA
WYDZIAŁU POLITYKI SPOŁECZNEJ I ZDROWIA

.....
(zarządzający kontrolę)